

Welkomstwoord

Heiko Roelfsema, ceremoniemeester SHSJZ, Bronbeek, 13 september 2014

Goedemorgen dames en heren,

Als voorzitter en ceremoniemeester, we zijn maar een kleine Stichting, heet ik u namens de SHSJZ, na twee jaar vanwege slecht weer binnen herdenken, nu eindelijk weer buiten, van harte welkom. Hier bij ons monument voor onze jaarlijkse herdenking van de Slachtoffers van de Japanse Zeetransporten in de periode 1942-1945.

Wat ben ik blij dat het droog is en de zon schijnt en we ons helemaal kunnen richten op het herdenken en het luisteren naar bewogen verhalen en mooie muziek.

Hartelijk welkom op het Landgoed Bronbeek, een Indische enclave in de gemeente Arnhem die de komende weken bol staat van de herdenking van 70 jaar Market Garden. Er zijn 150 evenementen georganiseerd. In die overdaad trekken wij ons terug op ons Landgoed. En wat ligt het er weer prachtig bij, mevrouw Dulfer. Ja, ik richt me tot u, want uw man, de Commandant van Bronbeek, is hier niet. Hij moest onverwachts op dienstreis naar, u gelooft het niet dames en heren, naar Indonesië. Wij zitten hier en kunnen slechts in onze gedachten naar Indië terugkeren, hij gaat er gewoon naar toe. Maar, dames en heren, Kolonel Dulfer vond het echt heel vervelend dat hij hier niet aanwezig kon zijn. Hij heeft het me bij herhaling gezegd. Hij zag ook op tegen de zeer lange vliegreis. Tja, een zandhaas moet je ook niet laten vliegen, dan was hij wel bij de Luchtmacht gegaan. Neemt niet weg dat ik hem zeer mis vandaag, en dat zal voor jou ook zo zijn, Hella, maar wat ben ik blij dat je zijn honneurs waarneemt. Je vond het een hele eer zei je toen ik je vroeg je man te vervangen. In tegendeel, het is mij, ons, een grote eer dat jij hier samen met ons wilt herdenken, straks de krans namens Bronbeek wil leggen, en ons wilt ontvangen op, eventjes, jouw Landgoed.

Omdat je zo gewend bent om naast een militair te zitten, heb ik een van onze sprekers, een eregast naast je een plaats gegeven. Een marineman, misschien even wennen, maar hij houdt waarschijnlijk ook niet van vliegen, de Schout-bij-nacht Henk Itzig Heine. Wat ben ik blij dat u hier bent. U bent hier niet alleen namens het Ministerie van Defensie, maar hoofdzakelijk als privépersoon, als directbetrokkene. Een hele rij familie en vrienden bewijzen dat. U zult er straks over spreken. Hartelijke welkom.

Dan wil ik natuurlijk een bijzonder welkom uitspreken richting de bewoners van het *Militair Tehuis Bronbeek*. Heren, hoe mooi het hier ook is, U als bewoners bent en blijft de LEVENDE verbinding met ons Nederlands Indië, het land waarvandaan alle slachtoffers die wij vandaag herdenken van wal staken. En wat ben ik blij dat u in de zon zit.

Daarnaast wil ik een paar van onze genodigden speciaal welkom heten, zonder de anderen tekort te willen doen, u bent mij allen even dierbaar.

Allereerst de heren Ypma en Van Dijk, namens het ministerie van VWS, hartelijk welkom. Mevr. Captain en dhr. Weikamp namens het *Nat. Comité 4 en 5 mei*, ook welkom. Dankzij de financiële ondersteuning van uw Comité, de enige steun die wij naast die van onze eigen donateurs hebben, is deze herdenking mogelijk. Dus niet alleen welkom maar ook hartelijk dank.

Mevrouw Ferdinandus van de *St. Pelita*, mag ik u ook als trouwe gast en belangrijke steun voor alle Stichtingen die hier op Bronbeek samenkomen, van harte welkom heten.

En mag ik dan, zonder u allemaal bij naam te noemen, alle vertegenwoordigers van de 12 aan ons gelieerde Stichtingen en organisaties die hier aanwezig zijn ook van harte welkom

heten. De SHSJZ voelt zich door uw aanwezigheid opgenomen in een familie met één doel: slachtoffers herdenken en nabestaanden hiertoe een plek geven.

A special welcome to the Colour Sergeant Smith who joins us here today on behalf of The British Embassy. The second year in a row that you are here. I know that you have warm personal feelings for this commemoration. Thank you for being here.

Dan ben ik natuurlijk, zoals elk jaar, bijzonder verheugd dat dhr Willem Punt hier weer is, samen met zijn vrouw. Een ereplaats voor u beiden. Het was al een wonder dat u de torpedering van de *Junyo Maru* overleefde, maar dat u vandaag, zeventig jaar na dato, hier weer bent, in goede gezondheid en zoals elk jaar met een zeer opgewekt humeur, is een bovenwonder. Ja, zeventig jaar *Junyo Maru*. Een opmerkelijk jaar voor u, en voor alle nabestaanden van de *Hell Ships* die in 1944 zijn aangevallen. Maar omdat de SHSJZ alle *Hell Ships* in de gehele periode 42-45 vertegenwoordigt, herdenken we die te samen volgend jaar in een speciale bijeenkomst; 70 jaar na de capitulatie van Japan.

Willem, je bent voor ons allen uitgegroeid tot het symbool van overlevingskracht en veerkracht. Wij hoeven jou nooit aan te moedigen door te gaan, nee, elk jaar moedig jij ons, met je immer glimmende ogen, aan vooral met deze herdenking door te gaan. En je ziet het, kijk om je heen, het heeft wederom gewerkt. We zitten allemaal om je heen.

Eregasten, dames en heren, zijn natuurlijk de drie sprekers van vandaag. Ik noemde de Schout-bij-nacht al, maar mevrouw Dekker-Palm en de ds. Bos, Krijgsmachtpredikant namens het *Veteraneninstituut*, ook u heet ik van harte welkom. Zonder de verhalen van u alledrie zouden we herdenken zonder inhoud. Ik zal u straks afzonderlijk nader introduceren.

En dan, dames en heren, dit is ons in al die jaren herdenken nog nooit gelukt, maar dit jaar Kapitein Luttik wel, een orkest om alleen al in grootte U tegen te zeggen. Twee jaar geleden moesten we door omstandigheden met een geluidsband werken, vorige jaar was er een prachtig blazersensemble van 5 man, nu een compleet orkest. U ziet het: 45 mannen en vrouwen. Het *Politie Orkest Noord Nederland* o.l.v. dirigent Frank Samsom. U bent vanmorgen uit Groningen vertrokken om onze herdenking muzikaal te omlijsten en daarmee ons momenten van inkeer te geven? Heel bijzonder dat u er bent.

Eén man is er niet vandaag. En dat laat mij niet onberoerd. Een van de alleroudste nabestaanden, kan er voor het eerst niet zijn: mijn vader. Al meer dan dertig jaar heb ik samen met hem, eerst in Loenen, later hier, de slachtoffers van de *Hell Ships* herdacht. In het begin altijd op 18 september, mijn vader's verjaardag nota bene, maar ook precies de dag dat in 1944 de *Junyo Maru* met 6600 krijgsgevangenen aan boord werd getorpedeerd en verging. Daarop zat zijn vader. Mijn grootvader. Ik draag zijn naam: Heiko Roelfsema. Over vijf dagen wordt mijn vader 93 jaar. Dan herdenkt hij al 70 jaar lang, op zijn verjaardag, zijn vader. En nog steeds voelen we de leegte die wij samen niet hebben kunnen vullen, omdat door het grote zwijgen in onze familie er geen verhaal bestond om die leegte mee te vullen. Daarom gingen we samen herdenken. Hier. Om de leegte te vullen. Dat hielp ons. Voor het eerst doe ik het vandaag met pijn in het hart: alleen. Maar met trots dat ik het samen met u mag doen. Ik voel uw steun en dat helpt.

Dit gevoel en de vele bemoedigingen die ikzelf en ons bestuur elk jaar na deze dag krijgen om vooral door te gaan met deze herdenking, zorgen ervoor dat we ook vandaag weer hier kunnen zijn. Maar dat kan alleen als u ons ook financieel steunt via uw donaties. Wordt u dus vooral donateur, en blijf vooral donateur door ons jaarlijks te blijven

ondersteunen. Bego-lid moet u vooral ook blijven, maar dat helpt ons als SHSJZ niet. Onze financiën zijn gescheiden. Doneer alstublieft.

Dames en heren, laten wij zo traditiegetrouw naar het lied "*De Zee*" luisteren. Laten we onze wereldse gedachten een moment loslaten. Laten wij gaan herdenken. Laten we herinneren.

Want waarom zijn wij hier?

Wij zijn hier omdat 156 Japanse koopvaardijsschepen vanaf 1942 meer dan 68.000 krijgsgevangenen vervoerden. Schepen zonder het verplichte Rode Kruis. Geallieerde duikbootkapiteins en piloten waren daardoor onwetend over de lading. Zij decimeerden in drie jaar de Japanse vloot tot een kwart. 22.000 krijgsgevangenen, onze vaders, zonen, broers, vrienden, verloren daarbij het leven. Een vreselijke daad, een fatale vergissing, dachten we. *Friendly Fire*, noemden we het.

Schokkend om nu, na 70 jaar, te vernemen dat uit onderzoek van recent geopenbaarde Amerikaanse Archieven blijkt dat de geallieerde generale staf in zeker 30% van de gevallen wel degelijk op de hoogte was van de aanwezigheid van krijgsgevangenen op deze transportschepen. Voorafgaand aan elk transport seinden de Japanse kapiteins alle gegevens gecodeerd door aan Tokyo. Maar de geallieerden kenden begin 1943 al deze berichtencodes al. *Friendly Fire* is natuurlijk pijnlijk. *Friendly Fire* in opdracht: onverdraaglijk. De impact van deze nieuwe kennis op ons allen, is nog nauwelijks te bevatten. Maakt herdenken nog noodzakelijker.

De mannen die wij vandaag herdenken, verdwenen in zee. Die onmetelijke Indische Oceaan. Maar water wast hun herinneringen niet weg. Het staat op ons monument. Ik wens u een waardige herdenking toe, die u zal raken maar ook zal bemoedigen.

Lied "*De Zee*".